

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 28 och 29 § i lagen om Räddningsinstitutet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 28 och 29 § i lagen om Räddningsinstitutet (RP 46/2019 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- räddningsöverinspektör Veli-Pekka Hautamäki, inrikesministeriet
- utbildningsdirektör Minna Hirvonen, Räddningsinstitutet.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- försvarsministeriet
- Jämställdhetsombudsmannens byrå
- Beväringsförbundet rf.

Inget yttrande av

- undervisnings- och kulturministeriet
- Diskrimineringsombudsmannens byrå.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om Räddningsinstitutet ändras i fråga om grunderna för avbrytande av studierätten inom den yrkesinriktade grundutbildningen. De föreslagna nya kriterierna för tillfälligt avbrytande av studierätten är tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor, moderskaps-, faderskaps- och föräldraledighet eller någon annan grundad anledning.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2020.

Betänkande FvUB 5/2019 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Den grundläggande yrkesutbildning som ges vid Räddningsinstitutet leder till yrkesexamina inom räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten. Yrkesexamina inom räddningsväsendet är räddningsmannaxamen och underbefälsexamen. Examen för jourhavande vid nödcentraler avläggs i ett särskilt utbildningsprogram. Vid Räddningsinstitutet ges dessutom utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen. För den utbildningen har Polisyrkeshögskolan examensrätt och de studerande är studerande vid Polisyrkeshögskolan.

Omkring 200 personer avlägger årligen yrkesexamen vid Räddningsinstitutet. Det förekommer sällan att de studerande avbryter studierna tillfälligt eller att de slutar utan att avlägga av examen. Räddningsinstitutet kan enligt 29 § i lagen om Räddningsinstitutet på eget initiativ eller på ansökan av en studerande avbryta den studerandes studierätt inom den grundläggande yrkesutbildningen för högst ett år i sänder på grund av långvarig sjukdom eller graviditet och förlossning. Institutet kan avbryta studierätten också i de fall som avses i 32 § 4 mom. och beslutet om avbrytande gäller då situationer där en studerande är föremål för undersökning på grund av brott. En studerande ska på begäran lämna de uppgifter som krävs för en bedömning av hälsotillståndet till institutet. Beslutet om avbrytande av studierätten fattas av rektorn.

Riksdagens justitieombudsman har i ett avgörande om ett klagomål påpekat att fullgörande av obligatorisk värnplikt inte har föreskrivits som grund för avbrytande av studierätten i lagen om Räddningsinstitutet, vilket det däremot finns bestämmelser om i lagen om yrkesutbildning (531/2017), lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013) och universitetslagen (558/2009).

Lagen föreslås bli ändrad så att tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen och lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor i fortsättningen ska vara ett kriterium för att tillfälligt avbryta studierätten och få uppskov med att inleda studierna. Också moderskaps-, faderskaps- och föräldraledighet föreskrivs som grunder för att avbryta studierna. Dessutom ska det vara tillåtet att tillfälligt avbryta studierna av någon annan grundad anledning. En sådan orsak kan enligt motiven i propositionen bland annat vara att en nära anhörig lider av en allvarliga sjukdom eller skada som kräver vård. Utskottet anser att ändringarna är motiverade med hänvisning till likabehandling av de studerande.

Med stöd av det föreslagna 29 § 4 mom. ska Räddningsinstitutet trots sekretessbestämmelserna ha rätt att för att kunna bedöma en ärende som gäller avbrytande av studierätten få ett skriftligt utlåtande av en läkare med självständig rätt att utöva yrket. Av utlåtandet ska det framgå att den studerande har genomgått kontroll eller undersökning för att utröna hälsotillståndet. Dessutom har institutet rätt att utifrån kontrollen eller undersökningen få en bedömning av den studerandes funktionsförmåga med tanke på de fortsatta studierna. Utskottet konstaterar att den föreslagna bestämmelsen motsvarar 39 § 2 mom. i lagen om Polisyrkeshögskolan och att bestämmelsen har kommit till med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 38/2013 rd). I propositionen redogör regeringen på behörigt sätt för bestämmelsens samband med EU:s allmänna dataskyddsförordning (EU) 2016/679.

De som söker in till utbildningsprogrammet för räddningsmän och till utbildningsprogrammet för underbefäl inom räddningsväsendet ska delta i ett test av den fysiska prestationsförmågan som ett

Betänkande FvUB 5/2019 rd

led i ansökningsprocessen. Fysisk funktionsförmåga är ett viktigt krav särskilt i studierna för räddningsmannaexamen. Därför är det viktigt att de studerande måste bevisa sin fysiska funktionsförmåga och avlägga ett konditionstest med godkänt resultat också när de fortsätter sina studier efter att ha avbrutit dem tillfälligt. Om en studerande inte klarar det föreskrivna konditionstestet, har han eller hon inte den behörighet att fortsätta med studierna som föreskrivs i 18 §. Lagen säger emellertid ingenting om att en studerande förlorar sin studierätt genast om han eller hon inte klarar konditionstestet vid första försöket.

Utskottet understryker att till exempel räddningsmannaexamen är ett komprimerat studieprogram omfattande tre terminer. Även framöver måste Räddningsinstitutet arbeta proaktivt för att kunna planera och placera in de studerande på rätt studieperiod. Det är viktigt för att undvika att undervisningsgrupperna blir för stora och samtidigt att studieplatser blir obesatta. Därför är det motiverat att studierna efter ett avbrott får fortsätta från och med nästa möjliga termin enligt vad Räddningsinstitutet bestämmer.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar. Trots det är det viktigt att det följs upp vilka konsekvenser ändringarna har för anordnandet av undervisning och exempelvis för säkerheten i arbetet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 46/2019 rd utan ändringar.

Helsingfors 13.11.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Riikka Purra saf
medlem Tiina Elo gröna
medlem Jussi Halla-aho saf
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Hanna Huttunen cent
medlem Anna-Kaisa Ikonen saml
medlem Aki Lindén sd
medlem Mats Löfström sv
medlem Juha Pylväs cent
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Matti Semi vänst
medlem Ben Zyskowicz saml
ersättare Jenni Pitko gröna
ersättare Mari Rantanen saf.

Betänkande FvUB 5/2019 rd

Sekreterare var

plenarråd Henri Helo.